

TEATR I DRAMAT UKRAIŃSKI

Maja Harbuziuk - doktorka habilitowana, profesorka w Katedrze Teatrolologii i Sztuki Aktorskiej, pełniąca obowiązki dziekana Wydziału Kultury i Sztuki Narodowego Uniwersytetu im. Iwana Franki we Lwowie. Historczka teatru, krytyczka teatralna. Absolwentka Wydziału Teatrolologicznego Narodowego Uniwersytetu Teatru, Kina i Telewizji im. Iwana Karpenki-Karego w Kijowie (1991). W latach 1991-2001 – asystentka kierownika literackiego w Teatrze Narodowym im. Mariji Zankowieckiej we Lwowie. Od 1999 r. do chwili obecnej – pracownik Katedry Teatrolologii i Sztuki Aktorskiej Wydziału Kultury i Sztuki Lwowskiego Uniwersytetu Narodowego im. I. Franki. Redaktorka naczelna teatrolologicznego czasopisma "Proscenium" (Lwów). Prezes Komisji Teatrolologicznej Towarzystwa Naukowego im. Tarasa Szewczenki. Autorka ponad 230 artykułów o historii, teorii teatru, aktualnym życiu scenicznym Lwowa i Ukrainy. Odrębne miejsce w jej dorobku zajmują publikacje związane z historią teatralnych relacji polsko-ukraińskich (ponad 30), w tym rozprawa habilitacyjna *Obraz Ukrainy w teatrze polskim XIX wieku: imagologiczny aspekt* (2020), dla której podstawę stanowiła monografia *Obraz Ukrainy w polskim dyskursie teatralnym XIX wieku: strategii i formy reprezentacji* (Lwów, 2018).

Temat wystąpienia: *"Nie-złe drogi" ukraińskiego teatru i dramatu postniezależnościowego (wokół życia scenicznego utworów Natałki Woróżbyt)*

Tytuł referatu nawiązując do tytułu ostatniego i kultowego dla sztuki ukraińskiej dzieła Natałki Woróżbyt *Złe drogi*. Scenariusz został ułożony z pięciu krótkich współczesnych wojennych historii, zapisanych i twórczo przekształconych przez autorką. W tym roku przedstawienie Kijowskiego Akademickiego Teatru Dramatu i Komедii na Lewym Brzegu Dniepra po raz trzeci zostało nominowane w dziedzinie kultury, sztuki i literatury do najważniejszej ukraińskiej nagrody artystycznej im. Tarasa Szewczenki. Spektakl wszedł do ostatniego, trzeciego etapu konkursowego i ma wszelkie szanse na zwycięstwo. Film fabularny pod tym samym tytułem, będący debiutem kinematograficznym Woróżbyt, już został wyróżniony na różnych festiwalach, w tym na Festiwalu Filmowym w Wenecji oraz w Kijowie (Ukraina, KinoKolo). Jeśli szukać wśród autorów dramatu ukraińskiego twórcy, który stanowi najlepsze uosobienie transformacji ukraińskiego dramatopisarstwa, to będzie to z całą pewnością

Natałka Woróżbyt (ur. 1975 r.). Historia kształtowania się jej sztuki dramatopisarskiej to historia poszukiwań innego sposobu mówienia o nowej, postzależnościowej rzeczywistości. To aprobacja języka teatru i dramatu, przydatnego dla reprezentacji na scenie (i w kinie) nowego typu doświadczeń, charakterystycznych dla postradzieckiej przestrzeni politycznej, społecznej, kulturalnej. Dramaty Woróżbyt – to zawsze spotkanie z traumą: posttotalitarną (*Spichliierz*), postkolonialną (*Wij. 2.0*), postwojenną (*Saszo, wynieś śmiecie!; Złe drogi*). To zawsze otwarcie, wypowiedź i przepracowanie wewnętrznej traumy człowieka na przełomie historii, granic, wspólnot; to historia bohatera (w tym zwłaszcza kobiety) w poszukiwaniu / odnalezieniu / konstruowaniu własnej podmiotowości wbrew światu, który ją niszczy, sam ulegając zagładzie. Poprzez dramaty Natałki Woróżbyt i ich życie scenicznie dostrzegamy właśnie te nie-złe drogi teatru i dramatu ukraińskiego ostatnich 30 lat, które prowadzą ukraińską sztukę teatralną od pozytywizmu, dydaktyzmu, linearności, sztucznie skonstruowanego piękna - jako dziedzictwa dyskursów tak socrealistycznego, jak i narodowo-patriotycznego, centrum których niezmiennie stanowiły wątki grupowe, zbiorowe – do opisów skomplikowanego, fragmentarycznego, ambiwalentnego, irracjonalnego, traumatycznego świata jednostki. Chodzi tu o preferowane i najlepiej znane przez autorką dramatów życie codzienne współczesnego ukraińskiego obywatela: życie w sytuacji wojny, życie w sytuacjach granicznych – geograficznie, psychologicznie, politycznie i społecznie. Innymi słowy: życie na pograniczu życia.

TEATR I DRAMAT BIAŁORUSKI

Siergiej Kowalow - urodzony w 1963 r. w Mohylowie (Białoruś). Ukończył studia filologiczne na Białoruskim Uniwersytecie Państwowym w Mińsku (specjalność – filologia białoruska i rosyjska). Po ukończeniu studiów doktoranckich na uczelni macierzystej i odbyciu stażu na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie pracował w Zakładzie Historii Literatury Białoruskiej BUP, doktorat obronił w 1991 r., habilitację – w 2002 r. Od 1993 r. prowadził również wykłady na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, w 2004 r. przeniósł się do Polski na stałe. W 2012 r. uzyskał tytuł profesora nauk humanistycznych. Poza działalnością naukową i dydaktyczną zajmuje się również

dramatopisarstwem, jest autorem ponad dwudziestu sztuk teatralnych wystawionych w teatrach Białorusi, Ukrainy, Rosji, Polski, Słowacji, Bułgarii.

Temat wystąpienia: *Период трансформации (1991-2021) в российской, украинской и белорусской драматургии: общие тенденции и специфические особенности*

Beata Siwek - urodzona 31 maja 1970 roku w Głubczycach (województwo opolskie). Kierownik Katedry Literatury Rosyjskiej, Ukraińskiej i Białoruskiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Stopień: doktor habilitowany. Specjalność naukowa: literaturoznawstwo wschodniosłowiańskie, teatr i dramat białoruski, profesorka KUL. Autorka ponad 60 artykułów poświęconych białoruskiej dramaturgii, białoruskiej literaturze emigracyjnej i białorusko-polskim związkom literackim i kulturowym. Kariera naukowa: 1989-1994 - studia na kierunku filologia słowiańska, Wydział Nauk Humanistycznych KUL, tytuł pracy magisterskiej: Problematyka miłości i śmierci w poezji Maksima Bahdanowicza. Promotor: prof. dr hab. Ryszard Łużny; **1994-1998** studia doktoranckie na Wydziale Nauk Humanistycznych KUL. Temat pracy doktorskiej: Ojczyzna duża i mała. Poeci Białoruskiego Stowarzyszenia Literackiego "Białowieża" wobec problematyki ojczyźnianej. Promotor: prof. dr hab. Aleksander Barszczewski; **2012** doktor habilitowany w zakresie literaturoznawstwa. Specjalność: literaturoznawstwo wschodniosłowiańskie, teatr i dramat białoruski. Temat rozprawy habilitacyjnej: Wolność ukrzyżowana. Rzecz o białoruskim dramacie i teatrze.

Tytuł wystąpienia: *Doświadczenie traumy i przemocy w dramaturgii białoruskiej po 1991 roku (wybrane zagadnienia)*

Hanna Barvenava | Барвенана Ганна - doktorka

historii sztuki, docentka | кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт. Skończyła szkołę podyplomową Instytutu Historii Sztuki, Etnografii i Folkloru Narodowej Akademii Nauk Białorusi, tam obroniła pracę doktorską „Historyczny strój Białorusi X - początek XVI wieku” (2001). Od 2013 r. pracowała w Białoruskiej Narodowej Akademii Nauk Białorusi, jako kierownik Zakładu Sztuk Pięknych i Dekoracyjnych (2016-2021), jednocześnie w Białoruskim państwowym Uniwersytecie kultury i sztuki jako profesorka (2000-2020). UAM (2021). Jej naukowe zainteresowania koncentrują się wokół historii sztuki i rzemiosła Europy Wschodniej, historii kostiumów i tekstyliów, historii symboli władzy i kostiumów elity społeczeństwa, powiązań w dziedzinie sztuki między Białorusią a Europą, zachowania białoruskiego dziedzictwa narodowego, promocji białoruskiej kultury. Jest autorką i współautorką 5 monografii, autorką ponad 89 publikacji naukowych. Pod kierownictwem Hanny Barvenavej obronione zostały 4 rozprawy doktorskie, ponad 100 prac dyplomowych.

TEATR I DRAMAT ROSYJSKI

Lidia Mięowska - rusycystka, literaturoznawczyni, doktorka nauk humanistycznych, profesorka UŚ, pracuje na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Zajmuje się najnowszą dramaturgią rosyjską, jest miłośniczką teatru rosyjskiego. Śledzi losy najnowszej dramaturgii rosyjskiej na scenach teatralnych Polski.

Bada zjawisko teatru absurdu w Rosji w kontekście antropologii kultury. W kręgu jej zainteresowań znajdują się problemy dramaturgii m.in. Ludmiły Pietruszewskiej, Niny Sadur, Aleksieja Szypienki, Władimira Sorokina, Olega Bogajewa, Jewgienija Griszkowca, Wasilija Sigariewa, Michaiła Wołochowa, Anatolija Kima, Władimira i Olega Priesniakowów, Iwana Wyrypajewa, Pawła Priażki. Wybrane publikacje: monografia *Gra-nie w postmodernizmie. Dramaturgia rosyjska na przełomie XX i XXI wieku* (Katowice 2007), redakcja gościnna numeru tematycznego „Przeglądu Rusycystycznego”: *Przestrzeń we współczesnym dramacie i teatrze rosyjskim. Tradycja i eksperyment* (2015, nr 1), współredakcja monografii wieloautorskiej *Maski wolności w dramacie i teatrze XX i XXI wieku* (współ z A. Tyką, P. Charko-Klekot, Katowice 2019), *Między postkomunizmem a postmodernizmem. Najnowszy dramat rosyjski w poszukiwaniu tożsamości kulturowej* („Miscellanea Posttotalitariana Wratislaviensia” 2016, nr 4: *Pokolenie — transformacja — tożsamość. Gardzienickie czytania teatroznawcze... i nie tylko*, red. A. Matusiak, Wrocław 2016).

Karolina Korcz – literaturoznawczyni, doktorka nauk humanistycznych, absolwentka Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Jej zainteresowania badawcze obejmują kwestie związane z warunkami i sposobami funkcjonowania najśłynniejszej powieści Michaiła Bułhakowa w obiegu czytelnictwa w Polsce, specyfikę recepcji oraz wartość tego dzieła dla kultury polskiej. Jest autorką książki *Cień Wolanda nad PRL. „Mistrz i Małgorzata” Michaiła Bułhakowa w Polsce w latach 1969-1989. Obecność. Recepcja. Odzew* (2019). Wraz z prof. Marietą Czudakową była współuczestniczką debaty *Michail Bułhakow. Życie nieoczywiste*, zorganizowanej przez Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia w Warszawie. Autorka artykułów problemowych i recenzji publikowanych na łamach m.in. takich czasopism naukowych, jak: „Porównania”, „Slavia Occidentalis”, „Zagadnienia Rodzajów Literackich”, „Roczniki Humanistyczne”, „Napis”, „Zeszyty Humanistyczne AJP” in. Obecnie prowadzi badania nad miejscem, rolą i znaczeniem *Mistrza i Małgorzaty* w kulturze polskiej po 1989 roku.

Temat wystąpienia: *Spoleczno-kulturowe doświadczenie przełomu transformacyjnego w scenicznych realizacjach "Mistrza i Małgorzaty" Michaiła Bułhakowa*

TEATR I DRAMAT KRAJÓW BYŁEJ JUGOSŁAWII

Janko Ljumović (1971) jest profesorem nadzwyczajnym na Wydziale Sztuk Dramatycznych Uniwersytetu Czarnogóry w Cetyni. Pełni funkcję kierownika programu akademickiego „Dramat i teatr”. Absolwent studiów w dziedzinie produkcji teatralnej i radiowej na Wydziale Sztuk Dramatycznych w Belgradzie. Jest uczestnikiem licznych konferencji krajowych i międzynarodowych, producentem, redaktorem i koordynatorem wielu projektów z zakresu sztuk performatywnych, mediów, zarządzania kulturą i polityki kulturalnej. W latach 2008-2015 był dyrektorem Czarnogórskiego Teatru Narodowego w Podgoricy, a w okresie 2016-2017 piastował urząd ministra kultury w rządzie Czarnogóry. Jest autorem, współredaktorem i redaktorem kilkunastu książek i szeregu publikacji: *Kultura page*, *Produkcja znaczeń*, *Świat zawodów artystycznych - dramat i teatr*, *Start-up Creative Podgorica*, *Platforma nowych działań kulturalnych*, *Czarnogórski Teatr Narodowy 1953-2013*, *Representation of Gender Minority Groups in Media: Serbia, Montenegro and Macedonia*, *Czarnogórskie studia nad kulturą i tożsamością*, *Wielokulturowość i współczesne praktyki artystyczne*, *Polityka i teatr – pamiętając rzeczywistość*, *Teatr jako kapitał*. Jest członkiem Rady Centrum Leksykograficznego i Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa „Petar II Petrović Njegoš” Czarnogórskiej Akademii Nauk i Sztuk (CANU) oraz członkiem Rady Nadzorczej Maticy Czarnogórskiej. Wicedyrektor Czarnogórskiego Centrum International Theatre Institute

Tytuł wystąpienia: *Mapping repertoire strategies: Small and big heroes of post-Yugoslav theater*

Post-communist Europe in the former Yugoslavia has another important term for the double critique of post-socialism, as stated by Igor Štiks, and that is post-Yugoslavism. The

disintegration of second Yugoslavia and the final fragmentation of the Yugoslav idea created by the disintegration of the country produced and continue to produce the context of transformation or transition in this part of Europe. The processes that have occurred have their reflection on the theatrical production and theatrical policies of the countries that emerged from the disintegration of Yugoslavia and the formerly unique Yugoslav cultural space.

The announcement of the dissolution of Yugoslavia and the politics of nationalism, launched in the 1980s, had its most striking theatrical expression through the sudden stop of a guest performance *St. Sava* of the Zenica theater (BiH) at Belgrade's Yugoslav National Theater in 1990. The play was based on a text by Sinisa Kovacevic and directed by Macedonian director Vladimir Milcin. History remembers the words of the playwright Borka Pavićević from the audience " You will be responsible for the concentration camps". Hence, the Yugoslav theater space disappeared and was replaced by new social realities and new-old theater systems.

Unlike the rest of post-communist Europe, the dissolution of Yugoslavia was bloody, marked with many crimes including genocide in Srebrenica. The theater had an answer to such a radical context: the war drama became a reality together with the inevitable period of state transition that provided a special context for a rise of a neoliberal economy and a pluralistic society. Nationalism continued from the 1980s to the 1990s and still represents the borderline on which the countries of the Western Balkans walk. It is a new geopolitical concept that excludes Slovenia and Croatia, the European Union member states. However, the principle of inclusion or exclusion in the theater gives a greater degree of freedom and provides a space in which imaginary boundaries mock the existence of real geography. Still, post-Yugoslav experiences lead to a relevant repertoire that emerges in the shadow of the post-socialist experience. The logical need for cooperation has overcome divisions over time, and the stories we need to tell each other became crucial to the European perspective of this part of Europe. Such social circumstances are an exciting context for theater and its repertoire strategies. They are recognized and defined in the paper. Sometimes they are more focused on the local or national context, and in some cases, they go beyond. Exactly in those zones in between, the zones of overcoming or exceeding (borders, politics, and aesthetics) we talk about authors and theater without whom there is no Europe here and now.

Gabriela Abrasowicz – doktorka nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa, absolwentka filologii słowiańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego. Na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach realizowała projekt badawczy *(Trans)pozycje idei w chorwackim i serbskim dramaturgii oraz teatrze (1990-2020). Perspektywa transkulturowa*, finansowany ze środków NCN. Przedmiotem jej badań naukowych jest współczesny dramat i teatr postjugosłowiański. Autorka książki *Dramat ciała. Ciało w dramacie. Twórczość serbskich i chorwackich dramatopisarek w latach 1990-2010* (Wrocław, 2016) oraz artykułów poświęconych analizie dramaturgii i produkcji teatralnej w krajach byłej Jugosławii z perspektywy antropologii ciała i transkulturowości. Zajmuje się przekładem chorwackich, serbskich i bośniackich tekstów dramatycznych na język polski. Część tekstów została opublikowana oraz przedstawiona publiczności teatralnej jako czytania sceniczne lub spektakle. Współredaktorka (z Leszkiem Małczakiem) publikacji *(Nie tylko) fragmenty. Wybór nowych dramatów chorwackich* (Katowice, 2019) oraz antologii (z Martyną Lechman) *Obudź mnie, gdy to się skończy. Wybór nowych dramatów z Bośni i Hercegowiny* (Łódź 2020). Jest członkinią Chorwackiego Centrum ITI w Zagrzebiu, ponadto współpracuje z Międzynarodowym Festiwałem Sterijino pozorje (Serbia), Festiwałem MESS w Sarajewie oraz z Instytutem im. M. Hertza w Łodzi. Opisy nowych sztuk powstających na terenie byłej Jugosławii publikuje w czasopiśmie „Dialog”.

TEATR I DRAMAT BUŁGARSKI

Kamelia Nikolowa – kieruje programem „Wiedza o Teatrze” i wykłada historię teatru europejskiego w Państwowej Akademii Sztuki Teatralnej i Filmowej w Sofii oraz jest profesorką w dziale „Teatr” Instytutu Sztuki Bułgarskiej Akademii Nauk. Gościnnie prowadzi także zajęcia na uniwersytetach bułgarskich i zagranicznych. Autorka dziesięciu książek, między innymi „Inne imię współczesnego teatru. Reżyser” (1995), „Teatr ekspresjonistyczny i język ciała” (2000), „Modernistyczny dramat europejski w międzywojennym Teatrze Narodowym” (2004), „Historia bułgarskiego teatru” (2011, współautorstwo), „Teatr bułgarski po 1989 roku a nowy dramat brytyjski” (2013,2018), „Teatr początku XXI wieku” (2015). Członkini międzynarodowego zespołu odpowiedzialnego za przygotowanie wydanej przez Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego antologii „Awangarda teatralna w Europie Środkowo-Wschodniej - wybór tekstów źródłowych” (2018). Teksty jej autorstwa tłumaczone są na ponad dziesięć języków.

Temat wystąpienia: *The political transition and the new Bulgarian drama*

Magdalena Pytlak - bułgarką, slawistka, tłumaczka, doktor nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa (2010). Pracuje jako adiunkt w Instytucie Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jej zainteresowania naukowe obejmują współczesną literaturę i kulturę bułgarską oraz szeroko rozumianą translatoologię. Autorka

książki *Polifoniczność w przekładzie. O tym jak Polacy i Bułgarzy czytają „Biesy” Fiodora Dostojewskiego*, licznych publikacji naukowych oraz tekstów popularno-naukowych.

Tłumaczka współczesnej literatury bułgarskiej. Dwukrotnie nominowana za przekład do Nagrody Literackiej Gdynia (2018, 2019), a za tłumaczenie powieści *Wzniesienie Milena Ruskowa* nagrodzona przez Literaturę na Świecie (2018). W 2019 roku za spolszczenie *Fizyki smutku* Georgiego Gospodinowa otrzymała Literacką Nagrodę Środkowoeuropejską Angelus dla tłumacza.

Temat wystąpienia: *Bóle fantomowe albo obraz bułgarskiej tranzycji w dramatach Eleny Aleksijewej*

TEATR I DRAMAT POLSKI

Wojciech Baluch - dr hab., prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego w Katedrze Performatyki. Studia teatrologiczne ukończył w Instytucie Polonistyki UJ. W 1988 roku przebywał na półrocznym stypendium Fulbrighta na uniwersytecie SUNY at Buffalo w USA. Jego praca doktorska była poświęcona procesowi interpretacji w ujęciu kognitywnym. Był inicjatorem i współorganizatorem serii konferencji dla młodych naukowców, poświęconych problematyce związanej z teatrem i dramatem. Habilitowany w 2012 roku na podstawie książki *Po-między-nami. Słaby dyskurs w polskim dramacie współczesnym*. Autor antologii dramatu *Polska dramatyczna 3* wydanej w 2014 roku oraz wstępu to tejsze: *Antologia polskiego dramatu niekanonicznego*. Obecnie zajmuje się współczesną dramaturgią w szerokim kontekście teorii humanistycznych. Jest kierownikiem międzyuczelnianej grupy badawczej, która zajmuje się różnymi wymiarami społeczno-artystycznymi z perspektywy różnorako rozumianej dramaturgii.

Temat wystąpienia: *Od końca komunizmu do końca świata*

W moim wystąpieniu przedstawię drogę polskiej dramaturgii od momentu przełomu w 1989 roku, kiedy zmiana kontekstu kulturowego oraz dynamika transformacji doprowadziły do zerwania tzw. „kontraktu teatralnego”. Kontrakt ten wyznaczał obszar porozumienia między

twórcami teatralnymi a jego odbiorcami. Punktem dojścia będą najnowsze perspektywy teatru dramatycznego, które otwierają tematy nowej utopii oraz katastrofy klimatycznej.

W linearnym ujęciu tematu skoncentruję się na opisie estetyk teatralnych, strategii twórczych oraz społeczno-politycznych postawach artystów. Głównym celem wystąpienia będzie jednak nakreślenie szerokiego horyzontu różnorodnych praktyk twórczych oraz prądów myślowych, które charakteryzują polski teatr ostatnich trzech dekad i które składają się na efekt wzrostu postdramatycznego.

TEATR I DRAMAT SŁOWACKI

Miron Pukan – teatrolog, literaturoznawca, kierownik literacki Teatru Spiskiego oraz festiwalu teatralnego Akademicki Preszów – konkursu twórczości artystycznej studentów w Słowacji. Brał udział w przygotowaniu wielu spektakli w teatrach profesjonalnych i alternatywnych, jest również twórcą warsztatów teatralnych. Jako pracownik Instytutu Estetyki i Kultury Artystycznej Uniwersytetu w Preszowie uczestniczył w realizacji licznych projektów badawczych. Jego zainteresowania naukowe obejmują: historię teatru europejskiego i słowackiego, teorię dramatu i teatru, interpretację dzieła teatralnego, współczesny teatr słowacki, teatr alternatywny, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru kultury słowackiej, polskiej i czeskiej, antropologię kultury; zajmuje się także krytyką teatralną. Wydał monografię *Teatr w zmieniających się czasach. Narodowy Teatr Ukraiński/Teatr Aleksandra Duchnowicza w Preszowie* (2007), jest również redaktorem monografii wieloautorskich oraz autorem licznych artykułów naukowych z zakresu teatrologii i literaturoznawstwa, publikowanych w tomach zbiorowych oraz słowackich i zagranicznych czasopiśmie specjalistycznych („Javisko”, „kød – konkrétne o divadle”, „Vlna”, „Slovenské divadlo”, „Orghast”, „Teatr“), zasiada w jury rozmaitych konkursów, przeglądów oraz festiwali recytatorskich i teatralnych.

Tytuł wystąpienia: *Formy dyskursu tożsamościowego we współczesnym dramacie i teatrze słowackim*

Rafał Majerek – slawista, doktor nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa, aktualnie zatrudniony na stanowisku adiunkta w Instytucie Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego, kierownik kierunku filologia słowiańska. Brał udział w realizacji grantów *Wspólne dziedzictwo literackie*, *Kultury słowiańskie między postkomunizmem i postmodernizmem*, uczestniczył w wielu krajowych i międzynarodowych konferencjach, w latach 2019 i 2021 prowadził wykłady gościnne na Uniwersytecie Preszowskim. Bierze udział w pracach badawczych Laboratorium Transkulturowych Studiów nad Teatrem i Dramatem Postkomunistycznej Europy, członek Komisji Kultury Słowian Polskiej Akademii Umiejętności. Współpracuje z Instytutami Literatury Słowackiej i Światowej Słowackiej Akademii Nauk oraz Instytutem Studiów Środkowoeuropejskich Uniwersytetu Preszowskiego. Główne obszary zainteresowań badawczych: zagadnienia tożsamości narodowej i kulturowej Słowaków w perspektywie historycznej i współczesnej, najnowsza proza słowacka (nurt feministyczny, poetyka migracji, regionalizm), środkowoeuropejskie tożsamości pogranicza, dramat słowacki po 1989 roku. Autor monografii *Pamięć – mit – tożsamość. Słowackie procesy autoidentyfikacyjne w okresie odrodzenia narodowego* (2011), licznych artykułów, recenzji prac naukowych i tekstów literackich.

Tytuł wystąpienia: *Głosy kobiet we współczesnym dramacie słowackim – zarys problematyki*

TEATR I DRAMAT CZESKI

Agata Firlej, profesorka w Instytucie Filologii Słowiańskiej UAM w Poznaniu, komparatystka, badaczka czeskiej dramaturgii. Autorka książek i artykułów m.in. o reprezentacji Zagłady w czeskiej dramaturgii i prozie („Nieobecność. Ujęcia Szoa w czeskiej dramaturgii”, 2016), przekładzie literackim i recepcji literatury czeskiej w Polsce. Tłumaczka czeskiej poezji i sztuk teatralnych.

Temat wystąpienia: *Studium przypadku. Milan Uhde i Zázrak v černém domě*

Lenka Jungmannová – doktorka, teatroložka, komparatystka, studiowała pedagogikę specjalną na Wydziale Pedagogicznym Uniwersytetu Karola w Pradze, a następnie teatrologię i komparatystykę na tamtejszym Wydziale Humanistycznym. Od 1998 roku pracuje w Czeskiej Akademii Nauk, w Instytucie Literatury Czeskiej: najpierw w Zakładzie Teorii, a obecnie w Zakładzie Literatury XX wieku i Najnowszej oraz w Zespole

Badań nad Współczesnym Teatrem Czeskim. Interesuje się dramatem czeskim po 1948 roku, teorią dramatu i teatrem, redaguje wydania czeskiej dramaturgii. Opublikowała monografię o współczesnej czeskiej dramaturgii *Příběhy obyčejých šílenství (Opowieści o zwyczajnym szaleństwie, 2014)*. Realizuje grant "Czeskie słuchowiska z okresu Protektoratu jako projekt autonomii".

Tytuł wystąpienia: *Proměny diskurzu české divadelní hry po roce 1989 (Przemiany dyskursu w czeskiej dramaturgii po 1989 roku)*

Tomasz Grabiński - Tłumacz z jęz. czeskiego i słowackiego, menedżer kultury. Absolwent filologii słowackiej na Uniwersytecie Jagiellońskim (1997). Od stycznia 2021 dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kamiennej Górze. W latach 2009-2014 wicedyrektor Instytutu Polskiego w Bratysławie oraz II sekretarz Ambasady RP w Słowacji. Pracował m.in. także w Miejskiej Bibliotece Publicznej we Wrocławiu, wrocławskim Biurze Festiwalowym Impart 2016, dziale zagranicznym „Gazety Wyborczej”, Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych oraz Centrum Badań Śląskoznawczych i Bohemistycznych Uniwersytetu Wrocławskiego.

W 2014 r. otrzymał nagrodę dla tłumacza książki uhonorowanej Literacką Nagrodą Europy Środkowej Angelus, była to powieść Pavla Rankova „Zdarzyło się pierwszego września (albo kiedy indziej)”. Laureat nagrody Festiwalu Teatrów Europy Środkowej w Koszycach (2016) za wkład w rozwój tej imprezy.

Od czasu do czasu członek różnych jury w Słowacji, m.in. festiwalu teatralnego Nová dráma/New Drama w Bratysławie (2013, 2016). W ramach tego samego festiwalu współorganizował w 2012 r. przegląd najnowszego teatru polskiego Focus Poľsko.

Wybrane przekłady czeskich i słowackich sztuk teatralnych:

– Pavel Landovský, „Areszt”, w: „W roli głównej Ferdynand Waniek. Antologia sztuk czeskich dysydentów”, Oficyna Wydawnicza Atut, Wrocław 2008.

- Pavol Rankov, „Zdarzyło się pierwszego września (albo kiedy indziej). Dramat”, Książkowe Klimaty, Wrocław 2015.
- Anna Saavedra, „Olga (Horror z Hrádečku)”, „Dialog”, nr 1/2020.
- Tomáš Vůjtek, „Wysłuchanie”, w: „Prawda i miłość. Czeskie sztuki współczesne”, ADiT, Warszawa 2020.
- Tomáš Vůjtek, „Pojednanie” – fragmenty zostały zaprezentowane podczas czytania scenicznego „Czechy: jest dramat!”, Wrocławski Dom Literatury 2020.
- David Zábranský, „Aktor i stolarz Majer mówi o stanie swojej ojczyzny”, w: „Prawda i miłość. Czeskie sztuki współczesne”, ADiT, Warszawa 2020.

TEATR I DRAMAT WĘGIERSKI

Attila Szabó PhD - teatrologist, from Budapest, Hungary. Deputy director of the Hungarian Theatre Museum and Institute, Budapest and Senior Lecturer at the Károli Gáspár University in Budapest. Recipient of a Fulbright scholarship at the Martin E. Segal Theatre Center, CUNY, New York (2013-2014). Has been working at the Hungarian Theatre Museum and Institute since 2009 in different positions, being in charge of the international relations and international research. He holds a PhD in theatre studies from the University of Pécs, Doctoral School of Literary Sciences. Member of STEP, Project on European Theatre Systems research group of theatre sociology since 2006. He was the Hungarian project coordinator and researcher of several international research projects on theatre architecture (TACE), the European Collected Library of Artistic Performance (ECLAP) and Performing Arts Central Europe (PACE.V4). His main research field is: contemporary Central European theatre, theatre and Coming to Terms With the Past, social and documentary theatre, performance reconstruction, theatre sociology, inter subjectivity and conversation. Main publications: *A valós színterei (Scenes of the Real)* and *Az*

emlékezet szakaszai (*Stages of Memory*), both published in 2019. He is a recipient of the Pulszky Károly Award for young museologists.

Tytuł wystąpienia: *Young Playwrights Staging History*

What is the role of contemporary drama when theater innovation is driven mostly by post-dramatic creative methods? Is drama, as a text-driven universe still a valid form for coming to terms with our traumatic historical legacy? My presentation will list some telling examples from the work of the youngest generation of Hungarian play wrights, through the lens of the Örkény István Playwriting Grant, highlighting the perspectives, thematic choices and dramaturgy of a generation whose relation to our 20th century chosen trauma is mostly guided by post-memory.

Csilla Gizińska – absolwentka filologii węgierskiej oraz bibliotekoznawstwa Uniwersytetu im. Eötvösa Lóránda w Budapeszcie (1987). W 1992 roku była jednym z założycieli Zakładu Filologii Węgierskiej przy Instytucie Językoznawstwa UAM w Poznaniu, gdzie uzyskała również stopień doktora nauk humanistycznych (2003). Od roku 2004 jest związana z Katedrą Hungarystyki Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie wykłada historię literatury węgierskiej XIX oraz XX wieku. Od 2013 roku do chwili obecnej pełni funkcję kierownika katedry. W obszarze jej zainteresowań naukowych znajduje się współczesna węgierska literatura i dramaturgia z uwzględnieniem badań komparatystycznych dotyczących polskiej literatury oraz dramaturgii, historia związków między teatrem węgierskim i polskim. Obszarom tym poświęciła wiele publikacji, jest autorką monografii pt. *Dramat węgierski lat 1945-1989 i jego życie na scenach polskich* (2005). Zajmuje się recepcją dramaturgii Sławomira Mrożka na Węgrzech. Z zakresu polskiej recepcji węgierskich dramatopisarzy ukazały się publikacje m. in. na temat Imre Madácha, Györgya Spiró, Pétera Nádasza, Jánosa Háya.

Bierze udział w międzynarodowych projektach naukowych: Central NETWORK (od 2015 roku), “Perspectives of V4 Translation Studies” (od 2019 roku). Jest członkinią Międzynarodowego Towarzystwa Hungarologicznego (członek Rady) oraz Instytutu Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka (członek Rady Instytutu).

Tytuł wystąpienia: *Formalne i tematyczne odnowienie dramaturgii węgierskiej w okresie (post)transformacyjnym*

Wraz z transformacją systemową zmieniło się również pojmowanie roli społecznej teatru, zmieniły się oczekiwania wobec sztuki. Z jednej strony straciła już swój sens umowna gra społeczna kodowania-dekodowania między sceną i widzami, która wynikała z ograniczeń wolności słowa. Z drugiej zaś strony teatr stał się ważnym czynnikiem kulturowym w procesach transformacyjnych posttotalitarnego społeczeństwa. Oprócz pojawiającej się pewnej niezwykle wielobarwności formalnej, dramaty i teatr na Węgrzech żywo reagował na dekompozycję ciągłości systemu społeczeństwa, a co za tym idzie na utratę bezpieczeństwa jednostki, na kryzys jej tożsamości. Głównym celem wykładu jest przedstawienie takich dzieł dramatycznych i teatralnych, które pod różnymi aspektami są wyrazem konfrontacji z doświadczonymi traumami – 1. tabuizowanymi tematami (problem Trianon, temat 1956 roku, kwestia mniejszości etnicznej, holokaust, funkcjonowanie systemu totalitarnego); 2. kryzysem moralnym i tożsamościową jednostki, atomizacją życia prywatnego; 3. pojawieniem się nowych form teatralnych (teatr dokumentalny, ekoteatr, teatr online/streaming).

Jolanta Jarmolowicz - absolwentka Filologii Węgierskiej na UW. W latach 1992-2019 nauczycielka akademicka na UAM, gdzie m.in. prowadziła zajęcia z przekładu artystycznego i kultury obszaru językowego. W jej tłumaczeniu ukazały się

utwory takich autorów, jak: György Spiró, János Háry, Zoltán Egressy, Péter Kárpáti, István Tasnádi, Pál Békés, Kornél Hamvai, András Forgách, Ákos Németh, Béla Pintér, András Visky, Kata Wéber, Szabó Borbála, które znalazły się m.in. w antologiach „Współczesny dramat węgierski” (Wydawnictwo Akademickie, Kraków 2003), „Antologia nowego dramatu węgierskiego. Kolizje” (Panga Pank, Kraków 2010), „Młodzi Węgrzy on-line” (ADiT, Warszawa 2013), „Wróg publiczny”(ADiT, Warszawa 2017) oraz na łamach „Dialogu”.

Kierowniczka Projektu „I znów prolog?”

Agnieszka Matusiak - literaturoznawczyni, slawistka, profesorka nauk humanistycznych. Od 1998 roku pracuje w Instytucie Filologii Słowiańskiej. W latach 2008-2018 kierowała Zakładem Ukrainistyki IFS. Od 2015 roku jest kierownikiem Centrum Transkulturowych Studiów Posttotalitarnych na Wydziale Filologicznym UW. Od 2008 do 2015 roku pracowała także w Katedrze Ukrainoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jej zainteresowania naukowe dotyczą kultury obszaru postkomunistycznego, studiów nad płcią, studiów memorialnych i nad traumą, studiów postkolonialnych oraz dekolonialnych. Jest autorką ponad stu publikacji naukowych, w tym takich monografii, jak: *Motyw snu w prozie starszych symbolistów rosyjskich. Fiodor Sologub* (2001), *W kręgu secesji ukraińskiej. Wybrane problemy poetyki twórczości pisarzy „Młodej Muzy”* (wyd. pol. 2006; wyd. ukr.: 2016), *Химерний Яцків. Модерністський дискурс у прозі Михайла Яцкова* (2010), *Wyjść z milczenia. Dekolonialne zmagania kultury i literatury ukraińskiej XXI wieku z traumą posttotalitarną* (2018/2020; wyd. ukr. 2020). W latach 2013-2016 kierowała międzynarodowym projektem naukowym nt. „*Posttotalitarny syndrom pokoleniowy w literaturach słowiańskich Europy Środkowej, Wschodniej i Południowo-Wschodniej w świetle studiów postkolonialnych*” (NPRH Nr 12H 12 0046 81). Redaktorka naczelna czasopism: „*Miscellanea Posttotalitaria Wratislaviensia*” (Wrocław) oraz „*Pomiędzy. Polonistyczno-Ukrainoznawcze Studia Naukowe*” (Lwów Kijów – Wrocław), a także serii wydawniczej „*Wrocławskie Studia nad Posttotalitaryzmami*” (Wydaw. UW). Wykładała na uniwersytetach w Austrii, Chorwacji, Czechach, Niemczech, Słowacji, Ukrainie, USA. Stypendystka Harvard University.